SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (četrti senat)

z dne 1. julija 2008 *

V zadevi T-276/04,

Compagnie maritime belge SA, s sedežem v Antwerpnu (Belgija), ki jo zastopa D. Waelbroeck, odvetnik,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki so jo najprej zastopali É. Gippini Fournier, P. Hellström in F. Amato, nato É. Gippini Fournier, zastopniki,

tožena stranka,

zaradi predloga za razglasitev ničnosti Odločbe Komisije 2005/480/ES z dne 30. aprila 2004 v zvezi s postopkom iz člena 82 ES (zadevi COMP/D/32.448 in 32.450, povzetek v UL 2005, L 171, str. 28), ki tožeči stranki nalaga globo, ker je konferenca Cewal domnevno zlorabila kolektivni prevladujoči položaj, ter podredno zaradi znižanja te kazni,

* Jezik postopka: francoščina.

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (četrti senat),

v sestavi O. Czúcz, predsednik, J. D. Cooke (poročevalec) in I. Labucka, sodniki,

sodna tajnica: K. Pocheć, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. novembra 2007

izreka naslednjo

Sodbo

Dejansko stanje

1 Z Odločbo 93/82/EGS z dne 23. decembra 1992 o postopku v skladu s členoma 85 Pogodbe EGS (IV/32.448 in IV/32.450: Cewal, Cowac, Ukwal) in 86 Pogodbe EGS (IV/32.448 in IV/32.450: Cewal) (UL 1993, L 34, str. 20) je Komisija nekaterim podjetjem, članom konference linijskih prevozov Associated Central West Africa Lines (v nadaljevanju: Cewal), naložila globo zaradi zlorabe kolektivnega prevladujočega položaja. Na tej podlagi je bila tožeči stranki Compagnie maritime belge SA naložena globa v znesku 9,6 milijona ekujev.

2 Izrek Odločbe 93/82 se glasi:

„Člen 1

[…]

Člen 2

Da bi dosegla izločitev glavnega neodvisnega konkurenta v zadevnem prometu, so podjetja, člani konference linijskih prevozov Cewal, zlorabila svoj kolektivni prevladujoči položaj, in sicer tako, da so:

— sodelovala pri izvajanju sporazuma o sodelovanju z Ogefremom in različnimi ukrepi večkrat zahtevala njegovo strogo upoštevanje,

— spremenila prevozne stroške, s tem da se niso držala veljavnih tarif, da so lahko ponudila iste ali nižje cene od cen glavnega neodvisnega konkurenta za plovila, ki so odplula na isti datum ali na bližnje datume (praksa, imenovana bojne ladje)

in

— sklepala sporazume o 100-odstotni zvestobi (vključno za blago, prodano franko ladja), ki so presegali določbe člena 5(2) Uredbe (EGS) št. 4056/86, in sicer ob posebni uporabi, kot je opisana v tej odločbi, črnih seznamov nezvestih vkrcevalcev.

Člen 3

[…]

Podjetja, člani konference linijskih prevozov Cewal, morajo prav tako prenehati kršitve, navedene v členu 2.

Člen 4

[…]

Člen 5

Podjetjem, članom konference linijskih prevozov Cewal, se priporoča, da pogoje svojih pogodb o zvestobi uskladijo s členom 5(2) Uredbe (EGS) št. 4056/86.

Člen 6

Zaradi kršitev, navedenih v členu 2, so globe naložene podjetjem, članom konference linijskih prevozov Cewal, razen pomorskih družb: Compagnie maritime zaïroise (CMZ), Angonave, Portline, in Scandinavian West Africa Lines (Swal).

Te globe so:

— Compagnie maritime belge: 9,6 milijona (devet milijonov šeststo tisoč) ekujev,

— Dafra Line: 200.000 (dvesto tisoč) ekujev,

— Nedlloyd Lijnen BV: 100.000 (sto tisoč) ekujev,

— Deutsche Afrika Linien-Woermann Linie: 200.000 (dvesto tisoč) ekujev.

Člen 7

Globe, ki jih nalaga člen 6, se plačajo v trimesečnem roku od datuma vročitve te odločbe […]

[…]

Člen 8

Ta odločba je naslovljena na konference linijskih prevozov Cewal, Cowac in Ukwal ter njihova podjetja člane, ki so na seznamu v Prilogi I.“

3 Tožeča stranka je holding skupine Compagnie maritime belge (CMB), ki svojo dejavnost izvaja predvsem v sektorju ladjarstva, upravljanja in izvajanja poslov v pomorskem prometu. Ob nastanku zadevnih dejstev iz Odločbe 93/82 je bila članica družbe Cewal, ki je združevala pomorske družbe, ki so ponujale storitev redne linije med na eni strani lukami Zaira (postal Republika Kongo) in Angole ter na drugi strani lukami Severnega morja, razen luk Združenega kraljestva. Sekretariat Cewala je bil v Antwerpnu (Belgija).

4 Tožeča stranka in Dafra-Lines A/S sta pred Sodiščem prve stopnje vložili ničnostni tožbi proti Odločbi 93/82. Ti tožbi sta bili, kar zadeva ugotovitev kršitev, zavrnjeni (sodba z dne 8. oktobra 1996 v zadevi Compagnie maritime belge transports in drugi proti Komisiji, od T-24/93 do T-26/93 in T-28/93, Recueil, str. II-1201, v nadaljevanju: sodba Sodišča prve stopnje CMB). Sodišče prve stopnje je kljub temu znižalo znesek naloženih glob. Za tožečo stranko je bila globa z 9,6 milijona ekujev znižana na 8,64 milijona ekujev.

5 Tožeča stranka in Dafra-Lines sta proti sodbi Sodišča prve stopnje vložili pritožbo. S sodbo z dne 16. marca 2000 v zadevi Compagnie maritime belge transports in drugi proti Komisiji (C-395/96 P in C-396/96 P, Recueil, str. I-1365, v nadaljevanju: sodba Sodišča CMB) je Sodišče zavrnilo vse pritožbene razloge v zvezi z ugotovitvijo kršitev v Odločbi 93/82. V točkah od 142 do 147 sodbe je kljub temu presodilo, da Sodišče prve stopnje ni pravilno uporabilo prava, ko je različnim članom Cewala naložilo globe glede

na to, koliko so sodelovali pri kršitvah, čeprav je bil le Cewal neposredni naslovnik obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah (člani Cewala so prejeli le njegovo kopijo za komentar) in posledično morebitni dolžnik globe. Zato je Sodišče, ki je dokončno odločilo o sporu, člena 6 in 7 Odločbe 93/82 v zvezi z globami, naloženimi članom Cewala, razglasilo za nična.

6 Po sodbi Sodišča CMB je Komisija tožeči stranki povrnila znesek plačane globe.

7 Komisija je 15. aprila 2003 tožeči stranki posredovala novo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah (v nadaljevanju: obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003), v katerem ji je sporočila, da namerava sprejeti novo odločbo, s katero bi ji naložila globo zaradi kršitev člena 82 ES, navedenih v členu 2 Odločbe 93/82, ker presoja Komisije v zvezi s kršitvami in podjetji, ki so pri teh kršitvah sodelovala, v okviru zaporednih tožb, usmerjenih proti tej zadnji, ni bila razglašena za nično.

8 Z Odločbo 2005/480/ES z dne 30. aprila 2004 v zvezi s postopkom iz člena 82 ES (zadevi COMP/D/32.448 in 32.450 – Compagnie maritime belge, povzetek v UL 2005, L 171, str. 28, v nadaljevanju: izpodbijana odločba) je Komisija tožeči stranki naložila globo 3,4 milijona eurov za kršitve člena 82 ES, navedene v Odločbi 93/82 – in sicer v uvodnih izjavah od 20 do 27 glede sporazuma z zairskim uradom za upravljanje pomorskih prevozov (v nadaljevanju: Ogefrem), v uvodnih izjavah 28 in 29 glede črnih seznamov in pogodb o zvestobi, v uvodni izjavi 32 glede bojnih ladij – ter v členih od 2 do 5 izreka te odločbe.

Postopek in predlogi strank

9 Tožeča stranka je to tožbo vložila v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 8. julija 2004.

10 Na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (četrti senat) odločilo, da začne ustni postopek. V okviru ukrepov procesnega vodstva je strankama postavilo pisna vprašanja. Stranki sta nanja odgovorili v predpisanih rokih.

11 Stranki sta podali ustne navedbe in odgovorili na ustna vprašanja Sodišča prve stopnje na obravnavi 20. novembra 2007.

12 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— razglasi izpodbijano odločbo za nično;

— podredno zniža znesek globe;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

13 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— zavrne tožbo;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pravno stanje

14 V podporo tožbi tožeča stranka navaja osem tožbenih razlogov. Primarno je namen prvih štirih tožbenih razlogov razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe, nanašajo pa se, prvič, na kršitev načela razumnega roka in kršitev pravil o zastaranju, drugič, na kršitev pravice do obrambe, tretjič, na dejstvo, da v sodbi Sodišča CMB to ni „nepreklicno dokazalo“ zlorab, in četrtič, na „pomanjkanje obrazložitve in neobstoj utemeljitve“ izpodbijane odločbe. Sodišče prve stopnje bo drugega za drugim preučilo prvi, tretji, drugi in četrti tožbeni razlog.

15 Namen drugih štirih tožbenih razlogov je podredno znižanje zneska globe, nanašajo pa se na diskriminatornost globe (peti tožbeni razlog), na njeno nesorazmernost (šesti tožbeni razlog), na dejstvo, da je bila globa naložena ob kršitvi običajne prakse Komisije (sedmi tožbeni razlog), in nazadnje na zlorabo pooblastil (osmi tožbeni razlog).

Predlogi, katerih namen je razglasitev ničnosti izpodbijane odločbe

Prvi tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev načela razumnega roka in kršitev pravil o zastaranju

– Trditve strank

16 Tožeča stranka ta tožbeni razlog navaja v dveh delih. Na eni strani naj bi Komisija izpodbijano odločbo sprejela zunaj vsakega razumnega roka. Na drugi strani naj bi kršila določbe Uredbe Sveta (EGS) št. 2988/74 z dne 26. novembra 1974 o rokih zastaranja v postopkih in izvajanju sankcij v transportnem pravu in pravu konkurence Evropske gospodarske skupnosti (UL L 319, str. 1).

17 Za prvi del tožeča stranka navaja, da je bila izpodbijana odločba sprejeta pozno, in sicer več kot štiri leta po sodbi Sodišča CMB. Ta popolnoma nepojasnjena zamuda Komisije naj ne bi bila upravičena ob upoštevanju člena 6(1) Evropske konvencije o človekovih pravicah (EKČP) in člena 47 Listine temeljnih pravic Evropske unije, razglašene 7. decembra 2000 v Nici (UL C 364, str. 1), ob upoštevanju sodne prakse Skupnosti in sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice, zlasti glede visokega zneska globe, preprostosti izpodbijane odločbe (Komisija namreč ni preučila zadevnih kršitev iz Odločbe 93/82) ter dejstva, da zamude ne bi bilo mogoče pripisati tožeči stranki. Poleg tega naj bi načeli pravne varnosti in varovanja upravičenih pričakovanj nasprotovali temu, da bi Komisija lahko neomejeno odlašala izvrševanje svojih pooblastil. V teh okoliščinah naj znižanje zneska globe, ki ga je zaradi upoštevanja trajanja postopka odredila Komisija, ne bi zadostovalo. Poleg tega naj bi Komisija kršila

pravico do obrambe tožeče stranke, saj niti Cewal niti tožeča stranka ne delujeta več v navedenem sektorju, zato naj se ne bi mogla učinkovito braniti, ker bi težko ponovno pridobila nekatere dokumente ali zaslišala nekdanje zaposlene.

18 Glede drugega dela tožeča stranka navaja, da je bila s sprejetjem izpodbijane odločbe kršena Uredba št. 2988/74. Roka zastaranja petih let po koncu kršitev, ki ga določa navedena uredba, naj se namreč ne bi moglo ustaviti ali prekiniti, razen pod pogoji, ki so v uredbi natančno navedeni. Poleg tega bi morala biti prekinitev zastaranja, ki je izjema od načela zastaranja petih let, razlagana ozko (sodba Sodišča prve stopnje z dne 19. marca 2003 v zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji, T-213/00, Recueil, str. II-913, točka 484, in sodba Sodišča z dne 24. junija 2004 v zadevi Handlbauer, C-278/02, ZOdl., str. I-6171, točka 40).

19 Ker je bilo obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah z dne 28. maja 1990, na podlagi katerega je bila sprejeta Odločba 93/82 (v nadaljevanju: obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990), naslovljeno na Cewal in ne na tožečo stranko, ki je prejela kopijo le za komentar kot članica Cewala (in ne kot morebitni naslovnik odločbe, s katero je bila naložena globa), naj obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990 ne bi prekinilo zastaranja v zvezi s tožečo stranko, ki ni bila podjetje, za katero bi bilo „ugotovljeno“, da je „sodelovalo pri kršitvah“ v smislu člena 2(1) Uredbe št. 2988/74. To naj bi smiselno veljalo tudi za akte, ki so sledili obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah 1990, kot so zahteve po informacijah, ki so bile poslane tožeči stranki in ne Cewalu. Enako se odločba 93/82, čeprav naslovljena na tožečo stranko in razglašena za nično v delu, ki se nanaša na globo, glede zastaranja ne more postaviti nasproti tožeči stranki, saj naj bi bila globa edino upoštevno vprašanje v zvezi z zastaranjem.

20 Vsekakor bi se morala Uredba št. 2988/74 po mnenju tožeče stranke razlagati ob upoštevanju pomembnejših načel zakonodaje Skupnosti, ki ima prednost pred sekundarno zakonodajo, kot so načelo pravne varnosti, načelo upoštevanja pravice do obrambe ali načelo razumnega roka (sodba Sodišča z dne 17. decembra 1998 v zadevi Baustahlgewebe proti Komisiji, C-185/95 P, Recueil, str. I-8417, točka 29), ki naj jih Komisija z dolgim nedelovanjem, na katero je bilo opozorjeno pred ponovnim odprtjem postopka, ne bi upoštevala. V tem smislu naj ne bi bilo mogoče uveljavljati zgoraj navedene sodbe CMA CGM in drugi proti Komisiji. Na obravnavi je tožeča stranka poleg tega navedla, da se rešitev iz navedene sodbe v tem primeru ne more uporabiti, saj je bila izpodbijana odločba sprejeta po sodbi Sodišča in Komisija medtem ni začela nobene preiskave, ker se je v izpodbijani odločbi preprosto sklicevala na zlorabe, ki jih dokončno določa Odločba 93/82.

21 Komisija prvi tožbeni razlog šteje za neutemeljen. V bistvu navaja, da je bila izpodbijana odločba sprejeta ob upoštevanju pravil o zastaranju iz Uredbe št. 2988/74. V odgovoru na tožbo in v svojem odgovoru na pisna vprašanja Sodišča prve stopnje se Komisija sklicuje na zgoraj navedeno sodbo CMA CGM in drugi proti Komisiji (točke od 321 do 324) ter navaja, da mora biti ob neobstoju zastaranja v smislu Uredbe št. 2988/74 vsaka uporaba načela razumnega roka zavrnjena. Tudi če bi se to načelo dalo uporabiti in tudi če razumni rok ne bi bil upoštevan, Komisija navaja, da taka okoliščina ne bi utemeljila razveljavitve izpodbijane odločbe, ker tožeča stranka ne dokaže, da je bila njena pravica do obrambe kršena. Njeno znižanje zneska globe naj tega stališča ne bi izpodbijalo.

– Presoja Sodišča prve stopnje

22 V uvodu je treba ugotoviti, da se izpodbijana odločba, katere namen je izključno tožeči stranki na podlagi kršitev, ki so popolnoma enake kršitvam, navedenim v Odločbi 93/82, naložiti novo globo, in sicer v znižanem znesku glede na prvotno globo, ki jo je

razveljavila sodba Sodišča CMB, in popraviti formalne pomanjkljivosti, ki jih potrjuje navedena sodba (uvodne izjave 1, 17, 41, 61 in 108 izpodbijane odločbe), analizira izključno kot odločba, s katero je naložena globa v smislu člena 19(2) Uredbe Sveta (EGS) št. 4056/86 z dne 22. decembra 1986 o podrobnih pravilih za uporabo členov 85 in 86 Pogodbe v zvezi s pomorskim prometom (UL L 378, str. 4) ter ne kot odločba o ugotovitvi kršitve v smislu člena 11(2) iste uredbe. Komisija je namreč v nerazveljavljenih delih Odločbe 93/82 dokončno ugotovila zlorabe (glej zgoraj navedeno točko 8 in točke od 55 do 60 v nadaljevanju).

23 Iz določb Uredbe št. 2988/74 izhaja, da če Komisija naloži globo, je morala biti izpodbijana odločba, da ne bi bila nezakonita, sprejeta ob upoštevanju pravil o zastaranju, ki so določena v tej odločbi. Pri preučitvi prvega tožbenega razloga je tako treba začeti z njegovim drugim delom in določiti, ali je bilo zastaranje na datum sprejetja izpodbijane odločbe, in sicer 30. aprila 2004, doseženo ob uporabi navedene uredbe.

24 Člen 1 Uredbe št. 2988/74 v odstavku 1(b) določa petletni rok zastaranja za odrejanje glob ali sankcij za kršitve, kot so kršitve v tem primeru. Pri stalnih kršitvah, kot so kršitve v tem primeru, začne ta rok teči po koncu kršitev (člen 1(2)).

25 Na podlagi člena 2 Uredbe št. 2988/74 rok zastaranja v postopkih prekine vsak ukrep Komisije zaradi predhodne preiskave ali postopkov v zvezi s kršitvijo. Taki ukrepi vključujejo zlasti pisne zahteve po informacijah (člen 2(1)(a)) ali uradno obvestilo o izjavi o ugovorih (člen 2(1)(d)), pri čemer taka prekinitev velja za vsa podjetja ali podjetniška združenja, ki so sodelovala pri kršitvi (člen 2(2)).

26 Na podlagi člena 2(3) Uredbe št. 2988/74 začne z vsako prekinitvijo v petih letih rok teči znova, in sicer je omejen na obdobje, enako dvakratnemu roku zastaranja, tj. deset let za zadevne kršitve.

27 Poleg tega je na podlagi člena 3 Uredbe št. 2988/74 rok zastaranja odložen za obdobje, v katerem se rok zastaranja začasno ustavi, in sicer dokler je odločba Komisije predmet tekočih postopkov pred Sodiščem (sodba Sodišča z dne 15. oktobra 2002 v zadevi Limburgse Vinyl Maatschappij in drugi proti Komisiji, C-238/99 P, C-244/99 P, C-245/99 P, C-247/99 P, od C-250/99 P do C-252/99 P in C-254/99 P, Recueil, str. I-8375, v nadaljevanju: sodba Sodišča PVC II, točke od 144 do 147, sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. aprila 1999 v zadevi Limburgse Vinyl Maatschappij proti Komisiji, imenovana PVC II, od T-305/94 do T-307/94, od T-313/94 do T-316/94, T-318/94, T-325/94, T-328/94, T-329/94 in T-335/94, Recueil, str. II-931, v nadaljevanju: sodba Sodišča prve stopnje PVC II, točki 1098 in 1101).

28 Treba je torej preučiti, ali je bil petletni rok zastaranja upoštevan in ali je bilo zastaranje prekinjeno, ter če bo odgovor pritrdilen, ali je Komisija upoštevala tudi desetletni rok zastaranja.

29 Treba je opozoriti, da je bil na podlagi Odločbe 93/82, in če je potrebno, na podlagi ugotovitev Sodišča prve stopnje v sodbi CMB (točki 241 in 242), sporazum z Ogefremom v veljavi do konca septembra 1989, sporazumi o zvestobi pa do konca novembra 1989. Nazadnje, praksa bojnih ladij se je končala ob koncu novembra 1989. Iz tega izhaja, da je rok zastaranja začel teči najprej ob koncu septembra 1989.

30 Najprej, petletni rok zastaranja je bil na podlagi člena 2(1)(d) Uredbe št. 2988/74 najprej prekinjen z vročitvijo obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, naslovljenega na Cewal.

31 Tožeča stranka resničnost navedenega izpodbija z obrazložitvijo, da ni bila naslovnica obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, ki je bilo naslovljeno na Cewal. Vendar Sodišče prve stopnje ocenjuje, da taka trditev ne more biti utemeljena. V skladu z besedilom člena 2(2) Uredbe št. 2988/74 velja namreč prekinitev zastaranja za vsa podjetja, ki so sodelovala pri zadevni kršitvi. V tej zvezi ni sporno, da je tožeča stranka sodelovala pri kršitvah, tudi če zanjo v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990 to ni bilo „ugotovljeno“ (v tem smislu glej Sodbo sodišča prve stopnje z dne 16. novembra 2006 v zadevi Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, T-120/04, ZOdl., str. II-4441, točka 47).

32 Poleg tega je treba opozoriti, da pisne zahteve po informacijah, torej akti, ki niso odvisni od obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah, prekinejo zastaranje, če so nujne za predhodno preiskavo ali postopek v zvezi s kršitvijo (zgoraj navedena sodba CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 487). V zvezi s tem ni pomembno, da so navedene zahteve nastale po obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990. Treba je oceniti *prima facie*, da so bile zadevne zahteve po informacijah nujne za predhodno preiskavo ali postopek v zvezi s kršitvijo. Poleg tega tožeča stranka v tem primeru nikakor ni izpodbijala dejstva, da so bile zadevne zahteve po informacijah nujne. Torej so tudi navedene zahteve po informacijah prekinile zastaranje.

33 V zvezi z Odločbo 93/82, ki v delih, ki v smislu člena 2(1) Uredbe št. 2988/74 dokazujejo sodelovanje tožeče stranke pri kršitvah člena 82 ES, ni bila razglašena za nično, še vedno polno učinkuje, zlasti v zvezi s prekinitvijo zastaranja glede tožeče stranke.

34 Petletni rok zastaranja je bil na podlagi člena 3 Uredbe št. 2988/74 nato začasno ustavljen, in sicer med trajanjem postopka v zvezi s tožbo, vloženo zoper Odločbo 93/82 pred Sodiščem prve stopnje in pred Sodiščem (od 19. marca 1993 do 16. marca 2000, ne da bi bilo treba odločiti o obdobju med razglasitvijo sodbe Sodišča prve stopnje CMB do predložitve zadeve Sodišču).

35 Po razglasitvi sodbe Sodišča CMB je najdaljše obdobje za izračun roka zastaranja obdobje, ki je trajalo do vročitve obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 tožeči stranki (15. april 2003). To obdobje, ki je trajalo približno sedemintrideset mesecev, je krajše od petih let. Ker od konca zlorab po prekinitvi zastaranja ni preteklo nobeno obdobje petih let, je treba ugotoviti, da je bil petletni rok zastaranja upoštevan.

36 Glede desetletnega zastaralnega roka je treba ugotoviti, da v tej zadevi še vedno teče, ker je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990 prekinilo zastaranje. V obdobju približno štirinajstih let in pol, ki je trajalo od konca zlorab, kar glede na posamezne zlorabe pomeni med koncem septembra 1989 in decembra 1989 do vročitve izpodbijane odločbe stranki (30. april 2004), je bil desetletni rok zastaranja med postopkom v zvezi s tožbo, vloženo zoper Odločbo 93/82, tj. za približno sedem let, začasno ustavljen.

37 Iz tega izhaja, da je bil desetletni rok zastaranja, ker obdobje med koncem ugotovljenih zlorab in sprejetjem izpodbijane odločbe, pri čemer je začasna ustavitev izključena, ni preseglo desetih let, v smislu člena 2(3) Uredbe št. 2988/74 prav tako upoštevan.

38 Posledično je bila izpodbijana odločba sprejeta ob upoštevanju Uredbe št. 2988/74.

39 Zato je zdaj treba preučiti uporabo načela razumnega roka v tej zadevi. Tako načelo, ki je kot del načela dobrega upravljanja povzeto v členu 41(1) Listine temeljnih pravic Evropske unije, velja v vseh upravnih postopkih Skupnosti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 13. januarja 2004 v zadevi JCB Service proti Komisiji, T-67/01, Recueil, str. II-49, točka 36).

40 Stranki se ne strinjata glede vprašanja, ali v tem primeru velja načelo razumnega roka (glej zgoraj navedeni točki 20 in 21).

41 V zgoraj navedeni sodbi CMA CGM in drugi proti Komisiji (točka 324) je Sodišče prve stopnje presodilo, da je Uredba št. 2988/74 uvedla celoto predpisov, ki podrobno določajo roke, v katerih ima Komisija, ne da bi kršila temeljno zahtevo po pravni varnosti, pravico naložiti globe podjetjem, ki so predmet postopkov uporabe pravil Skupnosti o konkurenci. Ob upoštevanju teh predpisov mora biti vsaka ugotovitev, ki je povezana z obveznostjo Komisije, da ob izvrševanju pooblastil v razumnem roku naloži globe, zavrnjena. Sodišče je na podlagi pritožbe implicitno potrdilo (sklep Sodišča z dne 28. oktobra 2004 v zadevi Komisija proti CMA CGM in drugi, C-236/03 P, neobjavljen v ZOdl., točka 35) zgoraj navedeno presojo Sodišča prve stopnje.

42 Treba je oceniti, da je rešitev iz zgoraj navedene sodbe CMA CGM in drugi proti Komisiji, kot jo je potrdil navedeni sklep Sodišča, povsem mogoče prenesti na to zadevo. V zgoraj navedeni zadevi CMA CGM in drugi proti Komisiji se tožeče stranke namreč niso omejile na prikaz kršitve načela razumnega roka, da bi pridobile razveljavitev izpodbijane odločbe, temveč da bi utemeljile svoj pritožbeni razlog, katerega namen je bil razveljaviti globe, ki so jim bile naložene, ali znižati njihov znesek. Vendar ker izpodbijana odločba predstavlja odločbo, ki v smislu člena 19(2) Uredbe št. 4056/86 nalaga globo (glej zgoraj navedeno točko 22), je namen tega tožbenega razloga za njeno razveljavitev dejansko razveljavitev globe, ki jo ta nalaga. Poleg tega je

Komisija izpodbijano odločbo sprejela ob upoštevanju rokov zastaranja, ki jih določa Uredba št. 2988/74. V teh okoliščinah ni nobenega razloga za odstop od rešitve Sodišča prve stopnje iz zgoraj navedene sodbe CMA CGM in drugi proti Komisiji.

43 Glede trditev, katerih namen je izločitev uporabe rešitve iz zgoraj navedene sodbe CMA CGM in drugi proti Komisiji v tej zadevi, ki se jih tožeča stranka sicer skoraj ni dotaknila (glej zgoraj navedeno točko 20), je treba ugotoviti, da te ne vzdržijo analize. Glede sklicevanja na načelo pravne varnosti je treba opozoriti, da Uredba št. 2988/74 v svoji drugi uvodni izjavi izrecno upošteva nujnost po zagotovitvi pravne varnosti, in sicer z uvedbo načela zastaranja (zgoraj navedena sodba CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 322). V zvezi z načelom upoštevanja pravice do obrambe je treba opozoriti, da dokler zastaranje, ki ga določa Uredba št. 2988/74, ni doseženo, vsa podjetja ali podjetniška združenja, ki so predmet preiskave v zvezi s konkurenco iz naslova Uredbe Sveta št. 17 z dne 6. februarja 1962, Prve uredbe o izvajanju členov 81 in 82 Pogodbe (UL 13, str. 204), ostajajo v negotovosti glede izida tega postopka in morebitne naložitve sankcij ali glob. Tako je podaljšanje te negotovosti neločljivo povezano s postopki uporabe Uredbe št. 17 in ne pomeni kršitve pravice do obrambe (v tem smislu glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 16. decembra 2003 v zadevi Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied in Technische Unie proti Komisiji, T-5/00 in T-6/00, Recueil, str. II-5761, točka 91, ki se po analogiji uporablja pri preiskavah, izvedenih na podlagi Uredbe št. 4056/86, in je Sodišče v tej točki ni razveljavilo).

44 Glede trditve, ki jo je tožeča stranka navedla na obravnavi in je povzeta na koncu zgoraj navedene točke 20, je treba ugotoviti, da ni v Uredbi št. 2988/74 ničesar, kar bi podpiralo tako trditev, in da jo je treba zato zavrniti.

45 Poleg tega je lahko v zvezi z uporabo pravil o konkurenci prekoračenje razumnega roka razlog za razveljavitev le pri odločbi, ki ugotavlja kršitve, če je bilo dokazano, da je kršitev tega načela ogrozila pravico do obrambe zadevnih podjetij. Zunaj tega posebnega primera neupoštevanje obveznosti odločanja v razumnem roku ne vpliva na veljavnost upravnega postopka (zgoraj navedena sodba Sodišča prve stopnje Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektronisch Gebied in Technische Unie proti Komisiji, točka 74, in navedena sodna praksa).

46 Poleg tega odločitev o znižanju zneska globe ob upoštevanju dolžine postopka, ki jo je v skladu s prakso, ki je od zdaj ustaljena in jo je sodišče Skupnosti sprejelo, pravično sprejela Komisija, izhaja iz njene diskrecijske pravice v zvezi z določanjem glob in v tem primeru ne more ovreči neuporabe načela razumnega roka (v tem smislu glej zgoraj navedeno sodbo CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 325).

47 Iz navedenega izhaja, da se kljub zamudi Komisije pri sprejetju izpodbijane odločbe, pri čemer so bili roki zastaranja v smislu Uredbe št. 2988/74 upoštevani, načelo razumnega roka ne more uporabiti.

48 Ne da bi bilo v okviru tega tožbenega razloga treba preučiti očitek tožeče stranke, ki se nanaša na domnevno kršitev njene pravice do obrambe iz zgoraj navedene točke 17, ki bo preučena v okviru tretjega tožbenega razloga (glej točko 78 v nadaljevanju), se mora torej prvi tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Tretji tožbeni razlog, ki se nanaša na neobstoj nepreklicne ugotovitve zlorab v sodbi Sodišča CMB

– Trditve strank

49 Tožeča stranka Komisiji v bistvu očita, da v izpodbijani odločbi ni ponovno preučila resničnosti kršitev, ugotovljenih v Odločbi 93/82, ker naj ne bi „več mogle biti predmet tožbe“ (uvodna izjava 48 izpodbijane odločbe). Tako naj ne bi bilo doumljivo, da osnov izpodbijane odločbe ni mogoče izpodbijati.

50 Prvič, navajanje tožb Komisije v izpodbijani odločbi v zvezi s pravnomočnostjo, povezano s sodbo Sodišča CMB in sodbo Sodišča prve stopnje CMB, naj ne bi bilo pravilno. Da sodba Sodišča postane pravnomočna, mora namreč po mnenju tožeče stranke zadevati iste stranke, iste tožbene razloge in predvsem isti akt (sodba Sodišča prve stopnje z dne 12. decembra 1996 v zadevi Altmann in drugi proti Komisiji, T-177/94 in T-377/94, Recueil, str. II-2041, točke od 50 do 52). V tem primeru pa naj izpodbijani akt ne bi bil Odločba 93/82. Poleg tega naj v okviru postopka v zvezi s tožbo, vloženo zoper Odločbo 93/82, „številni tožbeni razlogi“ ne bi bili navedeni. Nazadnje, ločeno sprejetje izpodbijane odločbe na podlagi Odločbe 93/82, ki je bila sprejeta dvanajst let pred tem, ne more biti dopuščeno.

51 Drugič, ker konkurenčno pravo „v osnovi izhaja iz kazenskega prava“ in ker „se temeljne pravice, ki veljajo za kazensko pravo, uporabljajo za postopke, ki se končajo z globami v konkurenčnem pravu“ (sodba Sodišča z dne 8. julija 1999 v zadevi Hüls proti Komisiji, C-199/92 P, Recueil, str. I-4287, točka 150, v skladu s sodno prakso Evropskega sodišča

za človekove pravice), naj bi iz „splošnih veljavnih načel“ in zlasti iz člena 49 Listine temeljnih pravic Evropske unije ter člena 15 Pakta Združenih narodov o državljanskih in političnih pravicah izhajalo, da se mora uporabiti najugodnejši zakon. V skladu s pravilom *tempus regit actum* bi se moralo torej o zakonitosti izpodbijanega akta presoditi glede na dejanske in pravne elemente, ki so obstajali na datum, ko je bil akt sprejet. Vendar naj bi se veljavno pravo od sprejetja odločbe 93/82 dalje v osnovi razvilo v tem smislu, da naj bi postalo ugodnejše za tožečo stranko. Po mnenju tožeče stranke načelo pravne varnosti, ki ga navaja Komisija, ni moglo biti ovira pri njenem upoštevanju tega razvoja. Nasprotno, na podlagi načela *nulla poena sine lege*, ki je „v osnovi vezano na načelo pravne varnosti“, in na podlagi člena 7 Evropske konvencije o človekovih pravicah ter člena 49 Listine temeljnih pravic Evropske unije naj bi bila njena obveznost, da upošteva ta razvoj.

52 Tretjič, številna dejstva, ki so nastala po Odločbi 93/82, naj bi povzročila, da so prvotne obtožbe postale napačne in jih Komisija ne bi smela prezreti.

53 Četrtič, nenatančnost prvotnih očitkov naj bi tožeči stranki onemogočila, da bi jih lahko izpodbijala.

54 Komisija meni, da nobena izmed trditev v podporo temu tožbenemu razlogu ni utemeljena. Ob kršitvi načel pravnomočnosti in pravne varnosti naj bi bili namen teh trditev izpodbijanje rešitve iz sodbe Sodišča CMB in sodbe Sodišča prve stopnje CMB ter izpodbijanje veljavnosti nerazveljavljenih delov Odločbe 93/82 in zlasti delov, ki

ugotavljajo zadevne zlorabe. Izpodbija tudi kazensko naravo konkurenčnega prava Skupnosti in za tožečo stranko domnevno ugoden razvoj tega prava.

– Presoja Sodišča prve stopnje

55 Takoj je treba opozoriti, da je Sodišče priznalo, da je načelo upoštevanja pravnomočnosti v pravnem redu Skupnosti in nacionalnih pravnih redih bistvenega pomena. Za zagotovitev stabilnosti prava in pravnih razmerij ter učinkovitosti sodstva je namreč pomembno, da sodnih odločb, ki so po izčrpanju pravnih sredstev, ki so na voljo, ali po preteku rokov, ki so predvideni za uveljavljanje teh pravnih sredstev, postale dokončne, ni več mogoče izpodbijati (sodbi Sodišča z dne 30. septembra 2003 v zadevi Köbler, C-224/01, Recueil, str. I-10239, točka 38, in z dne 16. marca 2006 v zadevi Kapferer, C-234/04, ZOdl., str. I-2585, točka 20).

56 Presoja o dejanskih in pravnih dejstvih postane dokončno pravnomočna, če je o teh dejstvih učinkovito in nujno odločila sodba ter če delna razveljavitev te sodbe nanje ne vpliva (sodba Sodišča prve stopnje PVC II, točka 77; v tem smislu glej tudi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 28. februarja 2002 v zadevi Cascades proti Komisiji, T-308/94, Recueil, str. II-813, točka 70).

57 Posledično so dejanska in pravna dejstva, o katerih sta učinkovito in nujno odločili sodba Sodišča CMB in sodba Sodišča prve stopnje CMB, ob dejstvu, da delna razveljavitev sodbe Sodišča prve stopnje CMB nanje ni vplivala, postala pravnomočna.

Iz navedenega izhaja, da nobena od strank v sodbi Sodišča CMB, med katere spadata tožeča stranka in Komisija, ne more ponovno izpodbijati nečesa, o čemer je že bilo odločeno.

58 Sklicevanje tožeče stranke na zgoraj navedeno sodbo Altmann in drugi proti Komisiji ne more izpodbijati te ugotovitve. Kot tudi opominja Komisija, je bila namreč navedena sodba izrečena v okoliščinah ugovora nedopustnosti, medtem ko dopustnost te tožbe ni izpodbijana. Zgoraj navedena sodba Altmann in drugi proti Komisiji, ki je del dobro ustaljene sodne prakse, v skladu s katero lahko pravnomočnost, ki je vezana na sodbo Sodišča, predstavlja oviro dopustnosti tožbe, ki ji sledi, le, če ta postopka nasproti postavita isti stranki, se nanašata na isti predmet in temeljita na istem razlogu (v tem smislu glej sodbi Sodišča z dne 19. septembra 1985 v zadevi Hoogovens Groep proti Komisiji, 172/83 in 226/83, Recueil, str. 2831, točka 9, in z dne 22. septembra 1988 v zadevi Francija proti Parlamentu, 358/85 in 51/86, Recueil, str. 4821, točka 12, sodba Sodišča prve stopnje z dne 8. marca 1990 v zadevi Maindiaux in drugi proti ESO, T-28/89, Recueil, str. II-59, točka 23), torej ni upoštevna.

59 Treba je tudi opozoriti, da so na podlagi načela pravne varnosti akti institucij Skupnosti domnevno veljavni in imajo pravne učinke tako dolgo, dokler niso preklicani, razveljavljeni v okviru ničnostne tožbe ali razglašeni za neveljavne po predlogu za sprejetje predhodne odločbe ali po ugovoru nezakonitosti (sodba Sodišča z dne 5. oktobra 2004 v zadevi Komisija proti Grčiji, C-475/01, ZOdl., str. I-8923, točka 18 in naslednje). Poleg tega je načelo pravne varnosti prav tako ovira pri izpodbijanju dokončnosti aktov institucij Skupnosti, ko rok za vložitev tožbe zoper te akte, ki ga določa člen 230 ES, poteče, kar velja tudi v okviru ugovora nezakonitosti, ki se uveljavlja zoper navedene akte (sodbi Sodišča z dne 30. januarja 1997 v zadevi Wiljo, C-178/95, Recueil, str. I-585, točka 19, in z dne 15. februarja 2001 v zadevi Nachi Europe, C-239/99, Recueil, str. I-1197, točka 29; v tem smislu glej tudi sodbo Sodišča z dne 9. marca 1994 v zadevi TWD, C-188/92, Recueil, str. I-833, točka 16).

60 Tako so deli Odločbe 93/82, ki niso bili razveljavljeni in od zdaj naprej ne morejo biti več predmet tožbe, dokončno del regulativne ureditve Skupnosti in imajo vse svoje pravne učinke. To velja zlasti za dele Odločbe 93/82 v zvezi s sodelovanjem tožeče stranke pri ugotovljenih zlorabah, ker razveljavitev globe (torej le člena 6 in 7 izreka Odločbe 93/82), o kateri je le zaradi postopka odločila sodba Sodišča CMB, nikakor ne vpliva na zakonitost navedenih delov Odločbe 93/82. Te zakonitosti tožeča stranka sicer ne izpodbija.

61 Iz navedenega izhaja, da mora biti trditev tožeče stranke, da med postopkom v zvezi s tožbo, ki je bila vložena zoper Odločbo 93/82, drugi tožbeni razlogi niso bili navedeni, zavrnjena kot neutemeljena. Sprejetje take trditve bi namreč ob kršitvi načela pravne varnosti pomenilo izpodbijanje delov Odločbe 93/82, ki so postali dokončni.

62 Iz navedenega prav tako izhaja, da je lahko Komisija upravičeno utemeljila izpodbijano odločbo z nerazveljavljenimi deli Odločbe 93/82, da je tožeči stranki naložila globo kot kazen za zlorabe, ki so ugotovljene v odločbi.

63 V tem smislu Uredba št. 4056/86 ne Uredba št. 17 nista izrecno izključili uradno ločenega sprejetja dveh različnih aktov na dveh različnih pravnih podlagah, pri čemer gre za akt, ki ugotavlja kršitev (v primeru Uredbe št. 4056/86 na podlagi njenega člena 11(1)), in akt, ki nalaga globo (na podlagi člena 19(2) iste uredbe).

64 Poleg tega ni pomembno, da je med sprejetjem Odločbe 93/82 in sprejetjem izpodbijane odločbe preteklo dvanajst let, če je bila izpodbijana odločba sprejeta ob upoštevanju rokov zastaranja z vidika Uredbe št. 2988/74.

65 Glede trditve tožeče stranke v zvezi z domnevno kazensko naravo materialnega konkurenčnega prava Skupnosti in v zvezi s temu primerno nujnostjo, da Komisija v izpodbijani odločbi upošteva razvoj tega prava, ki naj bi postalo ugodnejše za tožečo stranko, mora biti prav tako zavrnjena.

66 Predpostavka te trditve namreč ni pravilna. Iz besedila člena 19(4) Uredbe št. 4056/86 izhaja, da celo globe, naložene ob uporabi te določbe, niso kazenske narave. Poleg tega je bilo odločeno, da bi sprejetje trditve, da konkurenčno pravo izhaja iz kazenskega prava, resno vplivalo na učinkovitost konkurenčnega prava Skupnosti (v tem smislu glej sodbo Sodišča z dne 18. septembra 2003 v zadevi Volkswagen proti Komisiji, C-338/00 P, Recueil, str. I-9189, točka 97). Poleg tega je treba poudariti, da zgoraj navedena sodba Hüls proti Komisiji, ki jo je navedla tožeča stranka, ni upoštevna, ker je v njej Sodišče presodilo le, da se načelo domneve nedolžnosti uporablja v postopkih v zvezi s kršitvijo pravil o konkurenci, ki veljajo za podjetja, ki jih lahko doleti izrek glob ali denarnih kazni (točka 150). Nazadnje je treba ugotoviti, da tožeča stranka ne podaja nobenega drugega argumenta, veljavnega v podporo svoji trditvi, ki se mora zavrniti.

67 Iz navedenega izhaja, da se mora trditev tožeče stranke zavrniti, ne da bi bilo treba preučiti vprašanje, ali so se pravila o konkurenci, ob upoštevanju katerih so bile ugotovljene in kaznovane zadevne kršitve v Odločbi 93/82, omilila ali ne v korist tožeče stranke v obdobju, ki je preteklo med sodbo Sodišča CMB, ki je potrdila analizo iz Odločbe 93/82 glede ugotovitve kršitev, ter izpodbijano odločbo. Podredno je treba poudariti, da tudi če bi se konkurenčno pravo res razvilo v tem smislu, da bi postalo ugodnejše za tožečo stranko, česar ta nikakor ne dokazuje, ne bi moglo ogrožati delov Odločbe 93/82, ki dokazujejo kršitve in sodelovanje tožeče stranke pri teh kršitvah, saj bi bilo v tem primeru kršeno načelo pravne varnosti in načelo pravnomočnosti.

68 Glede trditve tožeče stranke glede novih dejstev, ki naj bi nastala od Odločbe 93/82 naprej, je treba presoditi, da tudi če bi bila ta dejstva resnična, se ne bi smela upoštevati zaradi načela pravnomočnosti, ki velja tudi za Komisijo, in načela pravne varnosti ter dejstva, da morajo biti zapletene presoje Komisije, zlasti glede konkurence, preučene le v skladu z elementi, ki jih je Komisija imela ob teh presojah (sodba Sodišča prve stopnje z dne 28. marca 2000 v zadevi T. Port proti Komisiji, T-251/97, Recueil, str. II-1175, točka 38).

69 Nazadnje mora biti tudi argument v zvezi z domnevno nenatančnostjo prvotnih očitkov, ki izhaja le iz ene trditve, zavrnjen, ker tožeča stranka ni dokazala, da bi bil njen položaj lahko drugačen, če bi izvirni očitki po njenem mnenju bili natančni.

70 Iz navedenega izhaja, da se mora tretji tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Drugi tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev pravice do obrambe

– Trditve strank

71 Tožeča stranka trdi, da je bila kršena njena pravica do obrambe z obrazložitvijo, da je Komisija kljub spremembi prava v „temeljnih točkah“ zavrnila obravnavo resničnosti zlorab in se pri svoji obravnavi omejila na globo. Ker je tožeča stranka prejela le kopijo za komentar obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, naj se takrat ne bi mogla braniti, kot bi se branil neposredni naslovnik obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah in morebitni dolžnik globe. Ker je Sodišče razveljavilo globo, ki je bila naložena tožeči stranki v Odločbi 93/82, z obrazložitvijo, da obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990 nanjo ni bilo naslovljeno, naj bi bila dolžnost Komisije, da ponovno odpre postopek v njegovi celoti tako, da tožeči stranki pošlje „popolno“ obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah in ji s tem omogoči razpravo o kršitvah, ugotovljenih v Odločbi 93/82. Obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 naj tako ne bi

izpolnilo svoje funkcije, tj. predložitev vseh potrebnih elementov podjetjem, da se ta lahko učinkovito branijo, preden Komisija sprejme dokončno odločbo (sodba Sodišča z dne 31. marca 1993 v zadevi Ahlström Osakeyhtiö in drugi proti Komisiji, C-89/85, C-104/85, C-114/85, C-116/85, C-117/85 in od C-125/85 do C-129/85, Recueil, str. I-1307, I-1594, točka 42).

72 Komisija navaja, da se je tožeča stranka v nasprotju z drugim podjetjem, ki je izpodbijalo Odločbo 93/82, naslovljeno tudi nanj, odločila, da bo te trditve v okviru postopka v zvezi s tožbo, ki je bila vložena zoper Odločbo 93/82, navedla le v zvezi z globo, s čimer naj bi dokazala, da se je po njenem mnenju v zvezi z ugotovitvijo kršitev takrat učinkovito branila. Trdi tudi, da načelo pravne varnosti tožeči stranki preprečuje, da bi v okviru tega postopka navedla te trditve, in se v zvezi s tem sklicuje na sodbo Sodišča PVC II (točka 73), na podlagi katere se lahko postopek, katerega namen je nadomestiti razveljavljeni akt, nadaljuje v točki, kjer se je pojavila nezakonitost. To načelo bi moralo toliko bolj veljati v tem primeru, saj je sodba Sodišča CMB Odločbo 93/82 razveljavila le v delu, ki se nanaša na globe. Nazadnje poudarja, da je bila v tej zadevi začetna formalna pomanjkljivost odpravljena, saj je bilo na tožečo stranko naslovljeno obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003, s katerim je bila obveščena, da se ji lahko globa naloži posamično.

– Presoja Sodišča prve stopnje

73 Tožeča stranka v okviru tega tožbenega razloga navaja, da dejstvo, da je bila popolnoma upravičena do izpodbijanja resničnosti kršitev med postopkom v zvezi s tožbo, vloženo

zoper Odločbo 93/82, in domnevno ne med upravnim postopkom pred sprejetjem navedene odločbe, pomeni kršitev njene pravice do obrambe med upravnim postopkom, ki je potekal pred sprejetjem izpodbijane odločbe.

74 Na obravnavi je bilo tožeči stranki postavljeno vprašanje, kako bi se lahko bolje branila, če bi bila neposredna naslovnica obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, kot v položaju, v katerem jo je kot članico konference linijskih prevozov zastopal Cewal. Vendar tožeča stranka ni podala nikakršnega prepričljivega odgovora. Navedla je namreč samo kompromis, ki po njenem mnenju stoji za vsakršno smernico obrambe strokovnega združenja, katerega člani, konkurenti, imajo različne, celo nasprotne interese. Sodišče prve stopnje ocenjuje, da tako splošna trditev v tem primeru ne more biti prepričljiva, ker je bilo v interesu vseh članov Cewala, brez izjeme, da izpodbijajo obstoj kršitev, ki jih je Komisija ugotovila v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990.

75 Dolžnost tožeče stranke pa je gotovo dokazati, da bi bil položaj lahko drugačen, in sicer da bi bila Odločba 93/82 lahko, kar zadeva ugotovitev njej pripisanih zlorab, sprejeta pod drugačnimi pogoji, če bi tožeča stranka svoja stališča lahko navedla ne kot naslovnica kopije obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, temveč kot neposredna naslovnica tega obvestila. V zvezi s tem je treba opozoriti, da je bila tožeča stranka uradno povabljena, ne le da predloži svoja pisna stališča v zvezi z obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, kar je tudi storila, temveč tudi da sodeluje pri upravnem zaslišanju, ki je v njeni prisotnosti potekalo 22. oktobra 1990.

76 Vsekakor velja, da tudi če se tožeča stranka v zvezi z ugotovitvijo kršitev med prvotnim upravnim postopkom ni mogla braniti v optimalnih pogojih, česar ne dokazuje, sklicevanje na to domnevno kršitev njene pravice do obrambe v okviru te zadeve ne bi moglo biti uspešno, če je Odločba 93/82 glede ugotovitve kršitev postala dokončna.

Treba je namreč opozoriti (glej zgoraj navedene točke od 59 do 61), da načelo pravne varnosti preprečuje izpodbijanje nerazveljavljenih delov Odločbe 93/82.

77 Poleg tega je treba poudariti, da obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 določa, da je tožeča stranka naslovnica globe. Tožeča stranka je nanj podala dolg odgovor, v katerem je izpodbijala kršitve, in sicer del o ugotovitvah kršitev, ne da bi navedla kakršno koli trditev, ki bi bila v povezavi s tem tožbenim razlogom. Očitki, ki jih Komisija navaja v izpodbijani odločbi, so popolnoma enaki očitkom v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 (ki pa so enaki očitkom v Odločbi 93/82). Poleg tega je bila tožeča stranka zaslišana pred pooblaščencem za zaslišanje. Ponujen ji je bil dostop do spisa. Uradno bi tako lahko uveljavila pravico do obrambe. V nasprotju s trditvijo tožeče stranke je obvestilo o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 tako v celoti izpolnilo svojo funkcijo.

78 Nazadnje glede domnevne kršitve pravice do obrambe tožeče stranke, navedene v okviru prvega pritožbenega razloga, ki naj bi izhajala iz okoliščine, da tožeča stranka ne bi mogla ponovno pridobiti starih dokumentov ali priti v stik z nekdanjimi zaposlenimi zaradi časa, ki je pretekel od Odločbe 93/82 (glej zgoraj navedeno točko 17), je treba oceniti, da tožeča stranka ne dokazuje take kršitve niti ne navaja natančno, kateri dokumenti ali priče bi bili zanjo koristni. Sicer pa je treba opozoriti, da tožeča stranka ni izkoristila možnosti dostopa do spisa, ki ji je bila ponujena (uvodna izjava 49 izpodbijane odločbe), čeprav so bili v njem, kot je na obravnavi navedla Komisija, vsi dokumenti. Vsekakor se zdi, da se domnevno manjkajoči dokumenti, na katere namiguje tožeča stranka, nanašajo na resničnost zlorab. Vendar ker so bile te zlorabe v Odločbi 93/82 dokončno ugotovljene, se njihova resničnost ne more ponovno obravnavati, saj bi bili v tem primeru kršeni načeli pravnomočnosti in pravne varnosti.

79 Iz navedenega izhaja, da se mora drugi tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Četrti tožbeni razlog, ki se nanaša na pomanjkanje obrazložitve in neutemeljenost izpodbijane odločbe

– Trditve strank

80 Tožeča stranka dejansko trdi, da je izpodbijana odločba pomanjkljivo obrazložena, ker naj Komisija ne bi dokazala prevladujočega položaja Cewala niti obstoja nobene izmed ugotovljenih zatrjevanih zlorab in ne njihovega učinka perkluzije na trgu v smislu člena 82 ES. Poleg tega naj izpodbijana odločba Sodišču prve stopnje ne bi omogočala, da bi v okviru svoje neomejene pristojnosti lahko nadzorovalo utemeljenost in znesek globe.

81 Komisija odgovarja, da se mora ta tožbeni razlog, ki je povezan z drugim tožbenim razlogom in se prekriva s tretjim, zavrniti. Njegov namen naj bi bil ob očitni kršitvi tožbenih rokov, načela pravne varnosti in načela pravnomočnosti ponovna preučitev ne le utemeljenosti nerazveljavljenih delov Odločbe 93/82, temveč tudi delov dokončnih sodb Sodišča CMB in Sodišča prve stopnje CMB, ki so zavrnili tožbene razloge, katerih namen je bil razveljaviti ugotovitve Odločbe 93/82 glede zlorab, ki jih je storila tožeča stranka.

– Presoja Sodišča prve stopnje

82 V skladu z ustaljeno sodno prakso obveznost obrazložitve pomeni bistveno formalnost, ki se mora razlikovati od vprašanja utemeljenosti obrazložitve, ker ta izhaja iz zakonitosti bistva spornega akta. S tega vidika mora biti obrazložitev, ki jo zahteva člen 253 ES, prilagojena spornemu aktu ter jasno in nedvoumno podati utemeljitev institucije, ki je avtor akta, tako da se lahko zainteresirane osebe seznanijo z razlogi za

sprejete ukrepe in branijo svoje pravice ter da lahko sodišče izvaja nadzor (sodbi Sodišča z dne 13. marca 1985 v zadevi Nizozemska in Leeuwarder Papierwarenfabriek proti Komisiji, 296/82 in 318/82, Recueil, str. 809, točka 19, ter z dne 19. septembra 2002 v zadevi Španija proti Komisiji, C-114/00, Recueil, str. I-7657, točka 62). Glede odločbe, ki je bila sprejeta ob uporabi člena 82 ES, to načelo zahteva, da izpodbijana odločba omeni dejstva, od katerih so odvisne zakonska utemeljitev ukrepa in ugotovitve, na podlagi katerih je bila odločba sprejeta (v tem smislu glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 30. januarja 2007 v zadevi France Télécom proti Komisiji, T-340/03, ZOdl., str. II-107, točka 57, neizpodbijana v tej točki).

83 Ta tožbeni razlog dejansko temelji na domnevi, da bi morala Komisija ponovno preučiti zadevo glede ugotovitve kršitev. Vendar izpodbijana odločba predstavlja odločbo, ki v smislu člena 19(2) Uredbe št. 2988/74 nalaga globo (glej zgoraj navedeno točko 22). Zahtevana obrazložitev v zvezi z globo je navedena v uvodnih ugotovitvah od 67 do 111 izpodbijane odločbe. Poleg tega se pristop iz izpodbijane odločbe, ki za naložitev globe temelji na nerazveljavljenih in dokončnih delih Odločbe 93/92, ki ugotavljajo zlorabe, v okviru presoje tretjega tožbenega razloga šteje za utemeljen. Poleg tega je jasno, da je Komisija ta pristop pravno zadostno natančno opredelila. Iz branja izpodbijane odločbe (uvodni izjavi 17 in 41) ter obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 (predvsem uvodna izjava 27) v zvezi z resničnostjo zlorab, ki jih je storila tožeča stranka, namreč izhaja, da se je Komisija preprosto sklicevala na dele Odločbe 93/82, ki dokazujejo navedene kršitve, katerih povzetek je naveden v izpodbijani odločbi (uvodne izjave od 21 do 40). V izpodbijani odločbi je Komisija tudi navedla (uvodne izjave od 42 do 46), da so ti nerazveljavljeni deli Odločbe 93/82 postali dokončni na podlagi načel pravne varnosti in pravnomočnosti.

84 Tako ni izpodbitno, da se je tožeča stranka lahko seznanila z vsemi utemeljitvami izpodbijane odločbe. Poleg tega je treba ugotoviti, da je imelo Sodišče prve stopnje vso možnost izvajati nadzor nad zakonitostjo izpodbijane odločbe.

85 Iz navedenega izhaja, da je izpodbijana odločba zadostno obrazložena.

86 V teh okoliščinah se mora četrti tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Predlogi, navedeni podredno, katerih namen je znižanje zneska naložene globe

Peti tožbeni razlog, ki se nanaša na diskriminatornost globe

– Trditve strank

87 Tožeča stranka trdi, da je naložitev „skoraj celotne“ globe tožeči stranki diskriminatorna. Compagnie maritime du Congo (v nadaljevanju: CMDC), prej Compagnie maritime zaïroise (v nadaljevanju: CMZ), ki je imela ob uporabi sistema porazdelitve blaga, določenega v členu 3(e) Uredbe št. 4056/86, od zlorab največ koristi, ker je imela prevladujoči del v skupnih prihodkih, bi morala biti namreč prav tako naložena globa. Poleg tega naj dejstva, da sta bila predsednik in generalni sekretar Cewala v vodstveni ekipi tožeče stranke, da so bili prostori generalnega sekretariata Cewala v isti stavbi kot generalni sekretariat tožeče stranke in da je na podlagi prakse tožeča stranka domnevno pridobila vodilni položaj, kar je navedeno v izpodbijani odločbi, ne bi bili prepričljivi razlogi. Cewal je bil namreč enota, ki je bila ločena od svojih članov, odločitve pa so se sprejemale soglasno ali z dvotretjinsko večino njegovih članov. Tudi razlog v zvezi s pridobitvijo nadzora tožeče stranke nad Dafra-Lines in Deutsche Afrika Linien-Woermann Linie naj ne bi bil prepričljiv. Datumi pridobitve naj se namreč ne bi ujemali z obdobjem, v katerem naj bi bile storjene domnevne zlorabe. Glede prodaje ali prenosa pravic CMZ tožeči stranki ali Cewalu naj bi šlo le za kratkoročne sporazume med tožečo

stranko in CMZ, med katerimi naj bi CMZ še naprej v celoti izvajala svojo vlogo pomorskega prevoznika. CMZ naj bi ponovno začela uporabljati svoja plovila leta 1993. Ta praksa naj bi se sicer izvajala po koncu domnevnih kršitev. V obdobju, v katerem naj bi bile storjene zlorabe, naj bi CMZ zagotavljala prevoze na redni liniji. Nazadnje, naj bi bila CMDC edina aktivna članica Cewala na liniji Evropa–Zaire (postal Republika Kongo). Poleg tega naj bi bil pristop Komisije, na podlagi katerega naj bi imela tožeča stranka v Cewalu največ odgovornosti, njeno ravnanje pa posebej velik vpliv na trg, v nasprotju s prakso Komisije in teorijo o kolektivnem prevladujočem položaju. Nazadnje naj CMDC ob sprejetju izpodbijane odločbe ne bi bila več v težkem finančnem položaju, ki je utemeljil dejstvo, da ji Komisija v Odločbi 93/82 ni naložila globe, medtem ko naj bi bila tožeča stranka v finančnih težavah.

88 V teh okoliščinah naj „edina utemeljitev“, ki je navedena v uvodni izjavi 88 izpodbijane odločbe v podporo dejstvu, da CMDC ni bila naložena globa, in po kateri noben drug član Cewala „ni mogel trditi, da je v enakem položaju kot CMZ ni mogla obdržati svojih plovil in se ni več ukvarjala s pomorskim prometom“, ne bi bila prepričljiva. Tožeča stranka naj bi bila namreč danes v položaju, v katerem nima več plovil in se ne ukvarja več s pomorskim prometom. Utemeljitev Komisije naj bi torej nasprotno utemeljila, da mora prav CMDC plačati globo in ne tožeča stranka.

89 Poleg tega tožeča stranka navaja, da naj bi Komisija priznala, da je kot referenčno leto za določitev zneska globe izbrala leto 2003 in ne leta 1992. V teh okoliščinah naj bi

Komisija morala preučiti diskriminatornost globe iz leta 2004 ter upoštevati dejstvo, da je CMDC danes aktivna v zadevnem sektorju in da ni več v težavah, zaradi katerih ji Komisija v Odločbi 93/82 ni naložila globe.

90 Prav tako se Komisija za zavrnitev očitka v zvezi z enakim obravnavanjem ne more učinkovito sklicevati na sodbo Sodišča prve stopnje CMB, ki je odločila o položaju iz leta 1992. Nasprotno, na podlagi točke 237 sodbe Sodišča prve stopnje CMB, ki velja za primer tožeče stranke iz leta 2004, bi tožeča stranka morala biti oproščena vsake globe, saj ne izvaja več zadevne dejavnosti.

91 Komisija te trditve izpodbija.

– Presoja Sodišča prve stopnje

92 Treba je opozoriti, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso načelo enakega obravnavanja kršeno le, če so primerljivi položaji obravnavani drugače ali različni položaji obravnavani popolnoma enako, razen če je tako obravnavanje objektivno utemeljeno (sodbe Sodišča prve stopnje z dne 29. novembra 2005 v zadevi Union Pigments proti Komisiji, T-62/02, ZOdl., str. II-5057, točki 155 in 156, z dne 6. decembra 2005 v zadevi Brouwerij Haacht proti Komisiji, T-48/02, ZOdl., str. II-5259, točka 108, in z dne 5. decembra 2006 v zadevi Westfalen Gassen Nederland proti Komisiji, T-303/02, ZOdl., str. II-4567, točka 152).

93 V tem primeru tožeča stranka trdi, da je bila diskriminirana v primerjavi z drugimi podjetji, člani Cewala, še posebej v primerjavi s CMDC, ker tej, čeprav je bila ob

sprejetju izpodbijane odločbe v položaju, domnevno primerljivim s položajem tožeče stranke, ko je bila sprejeta Odločba 93/82, ni bila naložena globa.

94 V zvezi s tem Sodišče prve stopnje opozarja, da če je podjetje s svojim ravnanjem kršilo člen 82 ES, ne more uiti vsakršni sankciji z obrazložitvijo, da drugim gospodarskim subjektom ni bila naložena globa, če sodišče Skupnosti, kot v tem primeru, ne odloča o položaju teh podjetij (v zvezi s podjetji, ki so kršila člen 81 ES, glej zgoraj navedene sodbe Ahlström Osaheyhtiö in drugi proti Komisiji, točka 197; Nederlandse Federatieve Vereniging voor de Groothandel op Elektrotechnisch Gebied in Technische Unie proti Komisiji, točka 430, in Peróxidos Orgánicos proti Komisiji, točka 77).

95 Vsekakor je treba oceniti, da ob izvrševanju svoje neomejene pristojnosti ob uporabi člena 21 Uredbe št. 4056/86 v smislu člena 229 ES Sodišče prve stopnje ne more znižati zneska globe, naloženega tožeči stranki, z obrazložitvijo, da je bila tožeča stranka v primerjavi s CMDC obravnavana diskriminatorno.

96 Na eni strani se namreč ne more šteti, da sta bili tožeča stranka in CMZ ob sprejetju Odločbe 93/82 v primerljivem položaju. V zvezi s tem zadostuje opozoriti, da je tožeča stranka v glavnem sodelovala pri kršitvah. Poleg tega se je ob sprejetju Odločbe 93/82 finančni in gospodarski položaj CMZ jasno razlikoval od položaja tožeče stranke, tako da Komisija, s tem da je tožeči stranki naložila višjo globo kot drugim članom Cewala in da CMZ ni naložila globe, ni kršila načela enakosti.

97 Poleg tega je podobnost položaja, na katerega se v okviru tega tožbenega razloga sklicuje tožeča stranka, vezana na spremembo njenega položaja, ki je nastopila po ugotovitvi storjenih kršitev iz Odločbe 93/82. Taka sprememba pa se ne more upoštevati v izpodbijani odločbi, katere namen je finančno kaznovati kršitve, ki so bile dokončno ugotovljene z Odločbo 93/82. Komisija je morala upoštevati nov položaj tožeče stranke le zaradi upoštevanja maksimalne mejne vrednosti 10 odstotkov prihodka v smislu člena 19(2) Uredbe št. 4056/86, pridobljenega v poslovnem letu pred izpodbijano odločbo, kar je tudi storila (uvodna izjava 111 izpodbijane odločbe).

98 Zato je treba peti tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Šesti tožbeni razlog, ki se nanaša na nesorazmernost globe

– Trditve strank

99 V podporo temu tožbenemu razlogu tožeča stranka v bistvu navaja štiri očitke.

100 Prvič, ugotovljene kršitve naj ne bi bile hude. V zvezi s tem naj bi se v obdobju, ko naj bi bile storjene zlorabe, tržni delež Cewala zmanjšal v korist tržnega deleža konkurenta, Cewal naj bi bil obtožen, da ponuja prenizke in ne previsoke cene, zadevni trg pa naj bi bil „mikroskopski“.

101 Drugič, tožeča stranka navaja, da je nov značaj kaznovanja zaradi zlorabe kolektivnega prevladujočega položaja narekoval, naj se ji na podlagi običajnega diametralno nasprotnega ravnanja Komisije in sodne prakse naloži le simbolična globa. Tožeča stranka tudi poudarja nov značaj domnevnih zlorab, ki še vedno velja, kar v tem primeru pomeni, da bi bila zloraba, povezana s sporazumom z Ogefremom, prvi primer zlorabe v obliki pritiska na tujo vlado, da bi zloraba, povezana s prakso bojnih ladij, pomenila razširitev pojma plenilskih cen in da bi povračilo za zvestobo povzročilo novo težavo pri razlagi Uredbe št. 4056/86.

102 Tretjič, tožeča stranka naj bi kot član Cewala sodelovala s Komisijo. Cewal naj bi namreč prenehal zlorabe več mesecev pred pošiljanjem obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990 in naj bi tudi vneto poskušal pomagati Komisiji pri sporu glede zakonodaj med Evropsko skupnostjo, Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj ter državami zahodne in srednje Afrike. Ta sodelujoči odnos bi se moral upoštevati kot olajševalna okoliščina na podlagi smernic za izračun glob, naloženih ob uporabi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ (UL 1998, C 9, str. 3, v nadaljevanju: smernice).

103 Četrtič, nazadnje naj izračun globe glede na trajanje kršitev ne bi bil pravilen. Ker se je trajanje zlorab „gibalo med letom in pol ter dvema letoma“, naj tožeča stranka ne bi razumela, zakaj je Komisija brez utemeljitve od prvega leta kršitev povišala zneske globe za od 15 do 20 % glede na zlorabo, kar pomeni, da je bilo povišanje „očitno večje“, kot ji to dovoljujejo praksa Komisije in smernice.

104 Komisija te trditve zavrača.

105 Prvič, glede velikosti zlorab Komisija meni, da upad tržnega deleža Cewala, ki je nastopil, ko so bile storjene kršitve, in se ujema s povišanjem deleža konkurenta, ne more izpodbijati njene presoje, ki ne temelji na tržnem deležu Cewala, temveč predvsem na več drugih elementih, med katerimi so običajni prevozni stroški, veljavni zunaj prakse bojnih ladij, ki naj bi bili višji od stroškov, ki jih imajo člani, in naj bi odkrivali šibko konkurenco. Komisija opominja, da je sodba Sodišča prve stopnje CMB vsekakor potrdila, da so bile kršitve hude.

106 Drugič, glede domnevnega novega značaja kaznovanja zaradi zlorabe kolektivnega prevladujočega položaja, ugotovljenega v Odločbi 93/82, in prepovedi naložitve globe, ki naj bi v skladu s sodno prakso temu sledila, Komisija najprej opozarja na sodbo Sodišča prve stopnje CMB, v skladu s katero je bilo neupoštevanje navedenega domnevno novega značaja pojma kolektivnega prevladujočega položaja zakonito, pri čemer cilj očitanih zlorab ni nikakršna novost v konkurenčnem pravu. Komisija tudi opominja, da je sodba Sodišča CMB jasno izključila možnost, da bi ravnanje, obsojeno z Odločbo 92/83, predstavljalo opredelitev nove zlorabe.

107 Tretjič, glede trditve tožeče stranke v zvezi z njenim domnevnim sodelujočim odnosom in sploh z okoliščino, da je Cewal hitro prenehal zlorabe, Komisija trdi, da se smernice nanašajo izključno na prakso Komisije glede glob, ki se naložijo ob uporabi člena 15(2) Uredbe št. 17 in člena 65(5) Pogodbe ESPJ, ne pa glob, ki se naložijo ob uporabi člena 19 (2) Uredbe št. 4056/86. Tudi če bi bila v tem primeru po analogiji uporaba smernic mogoča, tožeča stranka v tej zadevi ne bi mogla uveljavljati olajševalne okoliščine, ker naj bi se prostovoljno prenehanje kršitev pred odprtjem preiskave Komisije pri izračunu trajanja obdobja kršitev že zadostno upoštevalo in ker naj bi se podjetje lahko sklicevalo na tretjo alineo točke 3 smernic le, če so prenehanje njenega izvajanja kršitev spodbudile intervencije Komisije (sodba Sodišča prve stopnje z dne 29. aprila 2004 v

zadevi Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, T-236/01, T-239/01, od T-244/01 do T-246/01, T-251/01 in T-252/01, Recueil, str. II-1181, točka 341). Glede trditve v zvezi pomočjo, ki jo je Komisiji v okviru spora o zakonodajah dala tožeča stranka, jo Komisija s sklicevanjem na sodbo Sodišča prve stopnje CMB zavrača.

108 Nazadnje glede trditve tožeče stranke v zvezi s trajanjem kršitev Komisija meni, da tudi če bi bilo smernice mogoče uporabiti, bi lahko povišanje zneska globe ob uporabi točke 1 B smernic doseglo 50 % za srednjedolge kršitve (v splošnem od enega leta do petih let), kar bi omogočilo 10-odstotno povišanje na leto, kar vključuje tudi prvih dvanajst mesecev kršitve. Komisija natančno navaja, da je tako povišanje del njene stalne prakse.

– Presoja Sodišča prve stopnje

109 Najprej je treba opozoriti, da se v nasprotju s trditvami Komisije smernice po analogiji uporabljajo za kršitve pravil o prometu, ugotovljene in kaznovane ob uporabi Uredbe št. 4056/86, ter posledično veljajo v tej zadevi (zgoraj navedena sodba Sodišča prve stopnje CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 242, sodbi Sodišča prve stopnje z dne 11. decembra 2003 v zadevi Minoan Lines proti Komisiji, T-66/99, Recueil, str. II-5515, točka 270, in Strintzis Lines Shipping proti Komisiji, T-65/99, Recueil, str. II-5433, točka 158; v tem smislu glej tudi sodbo Sodišča prve stopnje z dne 30. septembra 2003 v zadevi Atlantic Container Line in drugi proti Komisiji, T-191/98, od T-212/98 do T-214/98, Recueil, str. II-3275, točke 1525, 1528 in 1571).

110 Poleg tega okoliščina, da je Sodišče v svoji sodbi CMB razveljavilo člena 6 in 7 izreka Odločbe 93/82 iz formalnega razloga, da podjetja, ki so jim bile naložene globe glede na to, koliko so sodelovala pri kršitvah, niso bila naslovniki obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 1990, na podlagi katerega je bil le Cewal morebitni naslovnik globe, ni ovire za veljavnost delov Odločbe 93/82, ki se nanašajo na značilnosti zlorab Cewala, vključno s tistimi, ki bi se lahko upoštevale pri izračunu globe, naložene tožeči stranki. Kot neomejeno pristojno na podlagi člena 21 Uredbe št. 4056/86 v smislu člena 229 ES se lahko torej Sodišče prve stopnje pri presoji zneska globe, ki je v izpodbijani odločbi naložen tožeči stranki, utemeljeno sklicuje nanjo.

Resnost zlorab

111 Treba je opozoriti, da je Komisija v Odločbi 93/82 (uvodni izjavi 102 in 103) ocenila, da so bile zadevne zlorabe hude in namerne. Poleg tega v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 (uvodne izjave od 31 do 61) ter v izpodbijani odločbi (uvodne izjave od 67 do 84) Komisija še vedno meni, da so zadevne zlorabe hude kršitve. Ocenjuje predvsem, da so vplivale na celotni trg (pomorske linije med Severnim morjem in Kongom).

112 Treba je tudi opozoriti, da je v okviru svojih glavnih predlogov, katerih namen je bil razveljavitev Odločbe 93/82, tožeča stranka izpodbijala obstoj kršitev v smislu členov 81 ES in 82 ES, opredelitev kolektivnega prevladujočega položaja članov Cewala ter dejstvo, da bi bil namen prakse bojnih ladij in pogodb o zvestobi zloraba. Vsekakor pa ni

zanikala, da je bil namen zadevnih praks izpodriniti edinega konkurenta, prisotnega na trgu, tako da tožeča stranka ni upravičena, da bi izpodbijala namernost in resnost zadevnih zlorab.

113 Treba je torej zavrniti očitek, da zadevne zlorabe niso hude.

Domnevna novost kršitev

114 Treba je opozoriti, da je Komisija v Odločbi 93/82 (uvodne izjave od 116 do 119) ocenila, da zadevne zlorabe niso nič novega in da znižanje globe ni utemeljeno. V svoji sodbi CMB (točka 248) je Sodišče prve stopnje presodilo, da zadevne kršitve niso nič novega. Navedeno oceno je glede prakse bojnih ladij izrecno potrdilo Sodišče (sodba Sodišča CMB, točka 120).

115 V obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 (uvodne izjave od 63 do 67) in v izpodbijani odločbi (uvodne izjave od 101 do 106) Komisija ohranja svoj prvotni pristop.

116 Sodišče prve stopnje torej ocenjuje, da ni nobenega razloga, da bi spremenilo svojo prejšnjo oceno. Treba je namreč ugotoviti, da namen očitanih zlorab, in sicer izpodrinjenje edinega konkurenta na trgu, ni nič novega v konkurenčnem pravu.

117 Treba je torej zavrniti očitek, da bi bile zadevne kršitve nekaj novega.

Domnevno sodelovanje s Komisijo

118 Najprej glede pomoči, ki naj bi jo Cewal v okviru pogajanj s tretjimi državami ali z Organizacijo za gospodarsko sodelovanje in razvoj ponudil Komisiji, je treba ugotoviti, da je Sodišče prve stopnje v svoji sodbi CMB (točka 239) presodilo, da taka pomoč ni imela nikakršnega vpliva na znesek globe, ki je bil naložen zaradi treh kršitev člena 82 ES.

119 V zvezi s tem Sodišče prve stopnje ocenjuje, da ni nobenega razloga, da bi spremenilo svojo prejšnjo oceno.

120 Glede domnevnega sodelovanja tožeče stranke v povezavi s prenehanjem kršitev po prvih intervencijah Komisije je treba opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso v splošnem za Komisijo ni nujno, da nadaljevanje kršitev upošteva kot oteževalno okoliščino ali da prenehanje kršitev šteje za olajševalno okoliščino (sodba Sodišča prve stopnje z dne 20. marca 2002 v zadevi ABB Asea Brown Boveri proti Komisiji, T-31/99, Recueil, str. II-1881, točka 213). Znižanje bi bilo namreč uveljavljeno dvakrat, saj se pri izračunu glob že upošteva trajanje kršitev. Posledično Komisiji v okviru njene diskrecijske pravice nikakor ni treba dodeliti znižanja globe za prenehanje očitne kršitve, ne glede na to, ali je prenehanje nastopilo pred njenimi intervencijami ali po njih.

121 Očitek, ki se nanaša na domnevno sodelovanje tožeče stranke s Komisijo, je torej treba zavrniti.

Trajanje kršitev

122 Najprej je treba opozoriti, da je na podlagi Odločbe 93/82, in če je potrebno, na podlagi ugotovitev Sodišča prve stopnje v njegovi sodbi CMB (točki 241 in 242) sporazum z Ogefremom predstavljal kršitev, ki je trajala od začetka veljave Uredbe št. 4056/86, to je od 1. julija 1987 do konca septembra 1989, kar je dve leti in tri mesece. Kršitev v zvezi s sporazumi o zvestobi je trajala od 1. julija 1987 do konca novembra 1989, kar je dve leti in pet mesecev. Nazadnje, zloraba v zvezi s prakso bojnih ladij je trajala od maja 1988 do konca novembra 1989, kar je eno leto in pol.

123 Zadevne kršitve v smislu smernic spadajo v kategorijo srednjedolgih kršitev (od enega leta do petih let). V zvezi s tem iz točke 1 B smernic izhaja, da se lahko za tako dolge kršitve dodatni znesek globe, naložene zaradi trajanja kršitve, povzpne do 50 % zneska, določenega zaradi resnosti kršitve.

124 Smernice ne povedo ničesar o vprašanju, ali prvo leto kršitve utemelji 10-odstotno povišanje zneska globe, določenega zaradi resnosti kršitve. V zvezi s tem je Sodišče prve stopnje presodilo, da se ob upoštevanju točke 1 B smernic zdi, da zelo kratka kršitev – in sicer krajša od enega leta – utemelji le, da se ne doda nikakršen dodatni znesek znesku, ki je bil določen glede na resnost kršitve (zgoraj navedena sodba CMA CGM in drugi proti Komisiji, točka 283).

125 Iz navedenega nasprotno izhaja, da je zato, ker so zadevne zlorabe trajale več kot eno leto, Komisija v izpodbijani odločbi upravičeno implicitno ocenila, da se lahko na podlagi vsakega polnega leta kršitve znesek, določen za stopnjo resnosti kršitve, poveča za 10 %, ter da lahko vsako obdobje, krajše od enega leta in daljše od šestih mesecev, utemelji povišanje za 5 %.

126 Dodatni zneski globe, in sicer dodatnih 20 % za sporazum z Ogefremom in sporazume o zvestobi ter dodatnih 15 % za zlorabe, povezane z bojnimi ladjami, so tako utemeljeni.

127 Posledično je treba zavrniti očitek, ki se nanaša na neupravičeno povišanje zneska globe, ob upoštevanju trajanja kršitev.

128 Iz navedenega izhaja, da se mora šesti tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Sedmi tožbeni razlog, ki se nanaša na kršitev običajne prakse Komisije

– Trditve strank

129 Tožeča stranka trdi, da je v zadevah v zvezi s konferencami linijskih prevozov, razen te zadeve, Komisija globo vedno določila na podlagi svetovnega prihodka zadevnih podjetij v sektorju pomorskih linijskih prevozov, ustvarjenega v poslovnem letu pred letom, v katerem je bila sprejeta odločba, ki je naložila globo. Vendar naj bi se Komisija

nerazložljivo oddaljila od te prakse, ne da bi podala objektivno in nediskriminatorno podlago za naložitev globe. Poleg tega trdi, da se je Komisija odmaknila od podatkov, navedenih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003, ter da je izbira leta 1991, namesto leta 2003, posebej samovoljna (sodba Sodišča prve stopnje z dne 6. aprila 1995 v zadevi Boël proti Komisiji, T-142/89, Recueil, str. II-867, točka 133) in ni bila utemeljena.

130 Komisija opozarja, da odkar so bile leta 1998 sprejete smernice, se znesek globe ne izračunava več glede na prihodek podjetja, ki je storilo kršitev. V tem smislu naj izpodbijana odločba za izračun zneska globe dejansko ne bi temeljila na prihodku tožeče stranke, temveč na vseh drugih elementih, navedenih v obvestilu o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003. Poleg tega naj izbira referenčnega leta ne bi bila pomembna, ker v obeh primerih mejna vrednost 10 % prihodka tožeče stranke ni bila presežena.

– Presoja Sodišča prve stopnje

131 Treba je opozoriti, da Komisiji ob določitvi zneska globe glede na resnost in trajanje zadevne kršitve te globe ni treba izračunati na podlagi zneskov, ki temeljijo na prihodku zadevnih podjetij (sodba Sodišča z dne 28. junija 2005 v zadevi Dansk Rørindustri proti Komisiji, C-189/02 P, C-202/02 P, od C-205/02 P do C-208/02 P in C-213/02 P, ZOdl., str. I-5425, točka 255, ter zgoraj navedena sodba Bolloré in drugi proti Komisiji, točki 484 in 496).

132 Poleg tega je treba poudariti, da Komisije ne zavezujejo njene prejšnje odločbe, sploh ker so bile navedene odločbe sprejete pred uporabo smernic (v tem smislu glej zgoraj navedeno sodbo Bolloré in drugi proti Komisiji, točka 650). Vsekakor se prejšnja praksa Komisije ne uporablja kot pravni okvir za globe na področju konkurence, saj tega določa izključno Uredba št. 4056/86 (zgoraj navedena sodba Tokai Carbon in drugi proti Komisiji, točka 191, ki je bila izrečena v okviru uporabe Uredbe št. 17 in se po analogiji upošteva v tem primeru).

133 Komisija se je lahko torej upravičeno odrekla svoji prejšnji praksi in za izračun zneska globe ni upoštevala prihodka tožeče stranke, sploh ker ima široko diskrecijsko pravico za določanje zneska glob, zato da usmerja ravnanje podjetij v skladu z upoštevanjem pravil o konkurenci (v tem smislu po analogiji glej zgoraj navedeno sodbo Dansk Rørindustri in drugi proti Komisiji, točka 172, in zgoraj navedeno sodbo Cheil Jedang proti Komisiji, točka 60, ter navedeno sodno prakso).

134 Poleg tega je treba ugotoviti, da izbira referenčnega leta za izračun mejne vrednosti 10 % prihodka, ki se ne sme preseči, ni pomembna, saj je glede na prihodek, naveden v izpodbijani odločbi, ki mu tožeča stranka ni oporekala, znesek naložene globe še vedno pod navedeno mejno vrednostjo prihodka tožeče stranke glede na prihodek iz leta 1991 in glede na prihodek iz leta 2003.

135 Iz navedenega izhaja, da se mora sedmi tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen.

Osmi tožbeni razlog, ki se nanaša na zlorabo pooblastil

– Trditve strank

136 Tožeča stranka v bistvu navaja, da se lahko dejstvo, da CMDC ni bila naložena globa, pojasni le s političnimi razlogi, tujimi konkurenčnemu pravu Skupnosti, katerih namen naj bi bil odprava zairskega sistema porazdeljevanja blaga, ne da bi bil Zaire (postal Republika Kongo) neposredno napaden prek CMZ, ki je v 100-odstotni lasti države Zaire. To trditev bi lahko podprlo več elementov, kot so pogoji odprtja postopka, ki se je končal s sprejetjem Odločbe 93/82, po pritožbah nad zairsko zakonodajo ter po neuspehu nekaterih pogajanj Skupnosti z Zairom v okviru starega spora v zvezi z razlago kodeksa Konference Združenih narodov za trgovino in razvoj. V Odločbi 92/262/EGS z dne 1. aprila 1992 o postopku v skladu s členoma 85 in 86 Pogodbe EGS (IV/32.450 – Francosko-zahodnoafriški ladjarski odbori, UL L 134, str. 1), ki je bila sprejeta hkrati z Odločbo 93/82, naj Komisija tudi ne bi naložila globe za afriške linijske prevoze. Odgovorne osebe na visokih položajih v državi ali Komisiji naj bi pred sprejetjem Odločbe 93/82 tudi izjavile, da konkurenčno pravo ni najboljši način reševanja vprašanja tovornega prometa v Afriki in da bo pri kaznovanju CMZ s plačilom globe nastopil politični problem. Nazadnje ugovarja dejstvu, da se lahko Komisija sklicuje na sodbo Sodišča prve stopnje CMB, saj je bilo takrat odločeno, da je tožbeni razlog v zvezi z zlorabo pooblastil „popolnoma drug tožbeni razlog“. V teh okoliščinah naj bi bila izpodbijana odločba sprejeta z drugačnim namenom, kot je bilo napovedano (sodba Sodišča z dne 13. novembra 1990 v zadevi Fedesa in drugi, C-331/88, Recueil, str. I-4023).

137 Komisija navaja, da nenaložitve globe CMDC ne vidi kot pokazatelja zlorabe pooblastil in se sklicuje na sodbo Sodišča prve stopnje, ki naj bi zavrnila popolnoma enak tožbeni razlog. Komisija poudarja, da trditve tožeče stranke v okviru tega tožbenega razloga zadevajo dejstva pred Odločbo 93/82 in da je njihov namen v resnici ponovno

izpodbijanje navedene odločbe. V zvezi s tem bi bilo treba navesti, da tožeča stranka niti ni poskušala preveriti, ali je bila zakonodaja Konga – po njenem mnenju je bil namen izpodbijane odločbe obiti to zakonodajo – ob sprejetju te odločbe še v veljavi.

– Presoja Sodišča prve stopnje

138 Treba je opozoriti, da v skladu z ustaljeno sodno prakso za odločbo velja, da je bila sprejeta ob zlorabi pooblastil le, če je na podlagi objektivnih, upoštevnih in skladnih pokazateljev mogoče videti, da je bila sprejeta izključno ali vsaj v glavnem zato, da bi se dosegli cilji, ki so drugačni od ciljev, na katere se sklicuje (sodba Sodišča z dne 25. januarja 2007 v zadevi Dalmine proti Komisiji, C-407/04 P, ZOdl., str. I-829, točka 99, in sodba Sodišča prve stopnje z dne 6. aprila 1995 v zadevi Ferriere Nord proti Komisiji, T-143/89, Recueil, str. II-917, točka 68).

139 Treba je tudi opozoriti, da je Sodišče prve stopnje v točki 238 sodbe CMB zavrnilo argument, ki se nanaša na zlorabo pooblastil. V tej zadevi tožeča stranka z ničimer ne dokazuje svoje trditve, da je bil argument, o katerem je v svoji sodbi CMB odločilo Sodišče prve stopnje, popolnoma drugačen od argumenta, ki ga navaja zdaj. Nasprotno, kaže, da se argumenti v podporo tožbenemu razlogu, navedenemu v tem primeru, v glavnem ujemajo z argumentom, ki je bil leta 1993 predložen v presojo Sodišču prve stopnje in se nanaša na Odločbo 92/262. Vsekakor je imela Komisija, kot je v okviru preučitve petega tožbenega razloga zgoraj ugotovilo Sodišče prve stopnje (glej zgoraj navedeno točko 96), pravico, da v Odločbi 93/82 ne naloži globe CMZ z obrazložitvijo, da je bil gospodarski in finančni položaj družbe drugačen od položaja drugih podjetij, ki so takrat sodelovala pri kršitvah. Tudi če je sicer res, da je Komisija preiskavo, ki se je končala s sprejetjem Odločbe 93/82, odprla po neuspehu nekaterih pogajanj po diplomatski poti, dejstvo, da je najprej uporabila diplomatsko pot brez uspeha, za Komisijo ni bila ovira pri izvajanju njenih pristojnosti na področju konkurence.

140 Vsekakor iz sistematike in iz besedila izpodbijane odločbe izhaja, da je bila ta sprejeta zato, da bi se odpravila razveljavitev globe s sodbo Sodišča CMB, ki je bila v Odločbi 93/82 sprva naložena tožeči stranki zaradi zagrešenih kršitev člena 82 ES. Ne zdi se, da domnevni razlogi za sprejetje izpodbijane odločbe, povzeti zgoraj v točki 136, ki jih navaja tožeča stranka in so vsi nastopili pred sprejetjem Odločbe 93/82, predstavljajo dejanske razloge za njeno sprejetje, tako da nenaložitev globe CMDC ne pomeni zlorabe pooblastil.

141 Zato je treba osmi tožbeni razlog zavrniti kot neutemeljen in tudi tožbo v celoti.

Stroški

142 V skladu s členom 87(2) Poslovnika Sodišča prve stopnje se neuspeli stranki naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Ob uporabi odstavka 3, drugi pododstavek, iste določbe lahko Sodišče prve stopnje stranki, čeprav je uspela, naloži plačilo stroškov nasprotni stranki, ki naj bi ji jih povzročila brez razloga ali iz nagajivosti.

143 Res je bilo odločeno, da Komisija ni kršila načela razumnega roka (glej zgoraj navedene točke od 39 do 47). Kljub temu je treba opozoriti, da je Komisija pozno ponovno odprla upravni postopek. Med sodbo Sodišča CMB (16. marec 2000) in obvestilom o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003 (15. april 2003) je namreč poteklo približno sedemintrideset mesecev, kar je več kot tri leta. Vendar ker Komisija ni ponovno odprla postopka v zvezi z ugotavljanjem kršitev, priprava obvestila o ugotovitvah o možnih kršitvah iz leta 2003, ki je dokument, dolg le dvanajst strani, ni pomenila obsežnega dela. Napisati je bilo treba namreč le del o predmetu ponovnega postopka, povzetek kršitev,

ugotovljenih v Odločbi 93/82, kot sta jih potrdili sodba Sodišča CMB in sodba Sodišča prve stopnje CMB, del o načinu izračuna zneska globe ter del v zvezi z upoštevanjem rokov zastaranja ob upoštevanju Uredbe št. 2988/74. Treba je tudi opozoriti, da je v celoti odgovorna za zamudo, ki ni bila prepričljivo utemeljena in zaradi katere je Komisija po svoji odločitvi znižala znesek globe za 150.000 evrov, kar je približno 4 % glede na znesek, določen v izpodbijani odločbi.

144 Ta zamuda je bila povod za del tožbe tožeče stranke, predvsem za njen prvi tožbeni razlog.

145 Okoliščine zadeve bodo pravično ocenjene z odločitvijo, da tožeča stranka nosi dve tretjini svojih stroškov in dve tretjini stroškov, ki jih je priglasila Komisija, Komisija pa nosi tretjino svojih stroškov in tretjino stroškov, ki jih je priglasila tožeča stranka.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (četrti senat)

razsodilo:

1) Tožba se zavrne.

2) **Compagnie maritime belge SA nosi dve tretjini svojih stroškov in dve tretjini stroškov, ki jih je priglasila Komisija, Komisija pa nosi tretjino svojih stroškov in tretjino stroškov, ki jih je priglasila Compagnie maritime belge.**

Czúcz Cooke Labucka

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 1. julija 2008.

Sodni tajnik Predsednik

E. Coulon O. Czúcz